

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 75

Sobota, 22. septembra 1934

Leto IX

Afirmacija mednarodne demokracije

Dve izjavi ob vstopu Rusije v Društvo narodov

Na seji Društva narodov je politični odbor dne 18. t. m. predlagal resolucijo, s katero priporoča sprejem Rusije v Društvo narodov. Rusija je bila sprejeta v Društvo narodov z 39 glasovi, le 10 držav se ni strinjalo z nje sprejemom. Rusija je s tem postala članica eminentno važne mednarodne parlamentarne ustanove, ki, če še ne sloni na demokraciji, ker preveč pristransko odločajo v njem velesile, logično mora preiti k popolnejši demokraciji.

v kateri se bodo ščitili enakopravno tudi interesi manjših držav.

Ob sprejemu Rusije v Društvo narodov sta pomembni zlasti izjavi švedskega socialnega demokrata Sandersa, ki je predsedoval seji, in izjava zastopnika Rusije, Litvinova. Oba sta kot mednarodna diplomata v manifestačni obliki izrazila svoja načela, ki naj kar najkonstruktivneje vplivajo na konsolidacijo najvišje mednarodne ustanove

v prid mednarodnega sodelovanja in svetovnega miru.

Predsednik Sanders je uradno pozdravil rusko delegacijo in rusko državo ter priznal, da zavzema Rusija v Ženevi izredno važno mesto. Zgodovine do sprejema Rusije Sanders ni hotel ponavljati, ker je Rusija sprejeta ter je sprejela vse obveznosti, ki izhajajo iz pakta Društva narodov in drugih paktov. Rusija je s tem pritrčila, da bo te obveznosti izpolnjevala, kakor jih morajo izpolnjevati vse druge države, ki so članice Društva narodov. Naše društvo se je povečalo za važnega člana, bodočnost pa naj pokaže vse posledice njegovega pristopa. Dan 18. september 1934 bo zabeležen kot datum važnega dogodka v mednarodnem sodelovanju. Pridružil se nam je 160 milijonski narod države, ki ima bistveno vlogo na dveh kontinentih, v Evropi in Aziji. Končno je Sanders apeliral na ruske delegate, da podpirajo ustanovo, ki jo je sicer ustvarila doba po grozoviti vojni, ki pa želi trajno služiti miru.

Za predsednikom je podal v angleščini v pol ure trajajočem govoru Litvinov svojo izjavo. Ob njegovem nastopu ga je seja pozdravljala z burnim ploskanjem. Pred nagovorom je Litvinov prijateljski stisnil roko francoskemu zunanjemu ministru Barthouju, kar naj bi značilo svečano manifestacijo in voljo sodelovanja v Društvu narodov. Litvinov se je v svojem govoru zahvalil državam, ki so povabile Rusijo k pristopu v Društvo narodov ter so ji dodelile stalno mesto v njem. V nadaljnjem je govoril o problemih, ki so na dnevnem redu mednarodnega političnega življenja ter izrazil prepričanje, da bo sodelovanje Rusije s članicami Društva narodov v največji meri koristilo ohranitvi miru. Litvinov je v svojem govoru ponovno poudarjal politiko miru, kar je zbuvalo na seji še posebno pozornost. Litvinov je tudi potrdil, da pozna obveznosti, ki jih Rusija sprejema z vstopom v Društvo narodov, ter bo Rusija vodila politiko v intencijah ustanove in nje izpopolnitve.

Seja je govor Litvinova odobrvala s ponovnim pritrditvami.

Strah pred minimalno mezdo neopravičen

Socialne razmere so take in tako slabo urejene, da je zakonita minimalna mezda potrebna. Že po svoji višini so mezde tako različne, da tvorijo v mezdnem sistemu pravi kaos.

Gibljejo se plače med 0.75 do 10.— Din na uro

in le redko več. Velika večina delavstva in nameščenstva pa spada v mezdo kategorijo po 2.— do 3.— Din na uro. To so nepovoljne razmere, ki postajajo tem bolj nepovoljne, ker je v južnih krajih in deloma po deželi izkoriščanje delavstva še večje kakor pri nas. V tem oziru moramo inicijativo minimalnih plač pozdravljati. Od nje pričakujemo,

da bo zakonita minimalna plača višja kakor je povprečna danes

ter bo vsaj nekoliko dvignila socialni nivo in zenačila mezde v splošnem po vsej državi. Inicijativo morajo pozdraviti tudi delodajalci, ker se s tem iznebe umazane konkurence sopodjetnikov, ki plačujejo svoje delavstvo mnogo slabše kakor nekateri bolj uvidelni podjetniki. V interesu delavstva in podjetnikov, oziroma gospodarstva, je, da se uvede zakonita minimalna plača,

ker se bo povečal konzum, odpravila marsikje umazana konkurenca in zagotovil delavstvu v splošnem boljši socialni položaj.

Mnogo je pač odvisno od tega, kakšna bo zakonita minimalna mezda. Manjša ne more biti, kakor jo ugotavlja državni statistični urad, ali morala bi biti vsaj taka, da delavec z njo lahko oskrbi svoje fizične in kulturne potrebe. Tako določeno mezdo bi imenovali

pravi eksistenčni minimum,

ki bi tudi v splošnem gospodarstvu jako ugodno vplival s svojo konzum-

no silo. Le eksistenčni minimum utegne prispevati bistveno k normalizaciji socialnih razmer in gospodarstva, dočim bi manjša minimalna mezda ne izpremenila mnogo, pač pa bi se nadaljevalo posiromašenje naroda, ki je že na višku. Če se torej hoče z minimalno zakonito plačo ozdraviti naše razmere, potem mora biti zakonita minimalna plača vsaj eksistenčni minimum, nikakor pa ne globoko pod njim.

Naše strokovne organizacije prav dobro poznajo in priznavajo minimalne mezde. Skoraj vsaka kolektivna pogodba ima minimalne plače ali minimalne akordne postavke, ki so določene po času, kategorijah, poslih ali celo po kvalifikaciji. In vendar

minimalna plača ni ovira, da bi delavci ne dosegli boljših plač.

Prav v nobeni pogodbi ne velja absolutno minimalna plača, ker, če se po pogodbi avtomatično ne stopnjuje, pa delavci sami zahtevajo plače nad minimalno plačo. Le nekaj resnice je v tem, da se podjetniki radi sklicujejo na minimalne plače, kar jim pa ne pomaže mnogo, ker delavci s svojo prakso in vestnostjo pri delu kakor tudi s svojo organizacijo lahko in opravičeno zahtevajo boljše plače in ne le določeni minimum. Minimalna plača torej ne more biti ovira, da bi se plače ne dvigale nad minimalno plačo, pač pa je zakonito zabranjeno najemati delavce pod minimalno plačo.

Seveda bode moralo tudi tukaj biti delavstvo na straži. Pri nas se delavsko varstvo ne izvaja točno po zakonu. Ni tožnika, zato ni sodnika. Če dobimo zakonito minimalno plačo, tedaj

bodo morali delavci in njih organizacije prav budno paziti, da se bo zakon izvajal.

Brez te pažnje delavstva pa bo tudi ta zakon — popisan papir.

Zmaga socialnih demokratov na Švedskem

Delovno ljudstvo odobrava izvajanje socialno demokratične državne politike

V nedeljo so se vršile na švedskem pokrajinske volitve (Lands-ting). Po dosedanjih poročilih so dobili

socialni demokrati 503 mandate (prej 469),

kmetiška stranka 217 (prej 187), ljudska stranka 117 (prej 138), socialistična stranka 15 (prej 3) in komunistična stranka 9 (prej 6).

Po tem poročilu so socialni demokrati pridobili 36 mandatov, kar po-

Istotako, kakor sprejem Rusije v Društvo narodov, je bilo tudi sklenjeno, da dobi Rusija stalno mesto v svetu Društva narodov. Na seji, ki je sklepala o stalnem mestu, je bilo zastopanih 50 držav. Za stalni sedež Rusije v svetu Društva narodov je glasovalo 40 držav, 10 pa se jih je vzdržalo glasovanja. Tudi sprejem Rusije v svet so navzoči burno pozdravili.

Proti sprejemu Rusije v Društvo narodov so glasovale Švica, Portugalska in Nizozemska; glasovanja pa so se vzdržale Argentina, Belgija,

meni impozanten uspeh švedske socialne demokracije in potrditev njihove politike, ki jo vodijo odkar vladajo v državi.

Tudi Albanija je priznala Sovjetsko Rusijo

in se med obema državama vpostavi normalni diplomatski odnosi, o čemur je bil v Rimu med tamošnjim sovjetskim in albanskim poslanikom podpisan dogovor.

Kuba, Luksemburg, Panama in še ena južnoameriška država.

Vstop Rusije v Društvo narodov je največjega pomena. Če imajo kapitalistične države namen, organizirati gospodarstvo in promet, to je, vpostaviti neoviran promet in sodelovanje med narodi ter vpoštevati mednarodne socialne potrebe, bo to mejnik pred novo dobo, ki se ji bo morala umakniti črna reakcija, ki steza svoje kremplje po kulturnem svetu.

Ogromna stavka v Ameriki

Milijon delavcev stavka

Stavka v tekstilni industriji ameriški zavzema čim širše kroge. Te dni bo en milijon delavcev in delavk v stavki. Grozi še stavka v pavolnih predilnicah. Ti delavci zahtevajo skrajšanje delovnega časa od 40 na 36 ur tedensko brez znižanja plač. V pošte pride zopet 175.000 delavcev.

Podjetniki skušajo privabiti stavkokaze, pri čemer jih podpira oblast. Guverner Georgije je celo odredil, da se voditelji stavke polove in odvedejo v koncentracijsko taborišče, ki ga je v ta namen ustanovil.

Predsednik stavkovnega vodstva Gorman je protestiral pri predsedniku Rooseveltu.

Mestne občine in njih avtonomija

Glede izvajanja čl. 89. zakona o mestnih občinah je izdalo notranje ministrstvo navodila, za katere zadeve so mestne občine pristojne kot politična oblast prve stopnje.

Po tem navodilu bodo spadale v pristojnost mestnih občin: zdravstvene in veterinarske zadeve, tržne zadeve v zmislu določb o življenjskih potrebščin, pobiranje draginje in o merah. Nadalje, kar je itak umevno, posli civilnih zadev in gasilstva, čiščenje in vzdrževanje cest, kanalov itd.

Z uveljavljenjem zakona se v petnajstih dneh preneso posli prve stopnje na upravo mestnih občin, če jih že niso vršile doslej.

Po dejanjih jih boste spoznali

Klerofašisti zaprli češko šolo

Avstrijski klerofašisti so se nasilno polastili rdeče dunajske občine, odslovili izvoljenega župana Seitza in na njegovo mesto imenovali svojega pristaša, bivšega ministra Schmitza.

Te dni je izdala občinska uprava odlok, da se mora takoj ukiniti poslednjo češkoslovaško osnovno šolo na Dunaju.

Tako ravna klerofašisti z narodnimi manjšinami, kjer pridejo do oblasti. To, kar se je pripetilo sedaj Čehoslovakom na Dunaju, kjer so jih doslej ščitili socialisti, morajo še v hujši meri prenašati koroški Slovenci že dolgo vrsto let. Naš »Slovenec« pa bo bržčas tudi za to dejanje našel kako opravičilo.

Kaj pravi Rusija k poljski politiki

Nerazumljiva pota poljske politike

Moskovska »Krasnaja Zvezda« pravi:

»V politiki ne veljajo čustvenostna in moralna merila in bi bilo zaradi tega naivno, razburjati se nad tonom, ki ga ubira v zadnjem času poljski tisk proti Franciji. Cela vrsta opazovalcev prihaja do prepričanja, da se hoče Poljska odreči sodelovanju s Francijo. Misterij ostane, če Poljska meni, da ne potrebuje več francoske podpore.«

Nabirajte člane

za Cankarjevo družbo. Za 20 Din dobi vsak član 4 lepe knjige.

Litvinov in Društvo narodov

Zakaj je vstopila Rusija

Litvinov je v svojem govoru naglašal nekatere stvari, ki jih moramo vedeti, če hočemo umeti Rusijo, ki se pridružuje Društvu narodov. Naglašal je, da statut DN ne vsebuje ničesar, kar ne bi bilo združljivo s članstvom Rusije. Vendar stopajo sovjeti v DN kot zastopniki svojega gospodarskega in socialnega sistema, ne da bi se odpovedali bitnosti svoje države ureditve.

Glavni vzrok, da je Rusija vstopila v Društvo narodov, so militaristični elementi, ki skušajo prekršiti obveze, ki so jih prevzeli s članstvom tega društva. Zato je potrebno, da organiziramo mir in se upremo naraščajoči nevarnosti.

Obubožanje sveta, nastajajoče srednjeveške ideologije so posledice vojne. Vsaka država ima pravico, da zahteva garancije od sosedov, da jo ne napadejo. Ni to nezaupanje, ampak varnost. Društvo narodov pa s svojim delom nevarnost vojne s tem odstrani.

Dva tabora v Evropi

Nemčija razočarana zaradi vstopa Rusije v DN.

Vstop Rusije v Zvezo narodov smatra nemško časopisje, za izdajstvo zahodne kulture, ki jo hoče rešiti narodnosocialistična Nemčija. Vstopa namesto Nemčije država, ki spravlja civilizirane narode s svojim podzemeljskim rovarjenjem v najhujšo skrb. Skrivnost tega sovražnika zahodne kulture zbujajo strah.

Sprejem Rusije v DN poganja Poljsko na novo pot. Zbližati se mora z Nemčijo in ustanovila se bo zveza med Nemčijo, Poljsko in Madžarsko, ki bo obsezala eventualno tudi vojni dogovor.

Litvinov bi utegnil postati predsednik sveta in vplivati na politiko kakor tudi na rešitev posaarskega plebiscita.

Okrožne volitve v Franciji

Pred važnimi volitvami v Franciji

se bodo vršile 7. in 14. oktobra in vlada zanje veliko zanimanje. Pripisuje se jim velika politična važnost, ker bodo nedvomno najboljše ilustrirale sedanjo miselnost ljudskih mas. Desničarske skupine Marina, Flaudina in Franklina bodo šle v borbo z geslom »za Doumergueja«, levičarska fronta pa z geslom »proti vladi gnilega premirja«. Radikalni socialisti bodo zavzeli taktiko opazovalca in bodo šele 7. oktobra izstopili za ono fronto, ki bo pokazala največ uspeha.

Širite naš list!

Tone Maček:

103

Slučaj Kumberger

»Ravnokar sva prišla ven,« se je hitel opravičevati Zgončev tovariš, ki je z muko vlekli mokre spodnje hlače na svoja mokra ledja in so se mu pri tem med nogama pretrgale. »Ampak je nemogoče delj vzdržati.«

»Res je, gospod paznik, lahko se sami prepričate,« je pritrdil Gorinšek.

Inženjer je začel vpiti: »Kudič! Sakaj niks arbajten!? Štraf plačat! Šihtabug!«

Paznik mu je začel nemško nekaj pojasnjevati. Potem se je obrnil k rudarjem:

»Pojdimo, da vidimo!«

Šli so na izkop. Gorinšek ju je vodil. A še preden so prišli do polovice, je inženjer že začel kašljati in je bežal nazaj. Paznik Štih in rudar Gorinšek sta medtem pozorno ogledala ostenje, pretrkala in preluknjala strop, preizkusila opaže, koliker se je dalo pri motni svetlobi

Razpad nacionalistične levičarske koalicije v Splitu

Prepozno spoznanje

Znano je, da so dalmatinski levičarji pri volitvah v Delavsko zbornico sklenili koalicijo z nacionalisti proti organizacijam Zedinjene delavske strokovne zveze in da je tej koaliciji posodil firmo zagrebški ORS. Ta levičarska nacionalistična koalicija — ali tudi obratno, nacionalistična levičarska — je s pomočjo vplivnih politikov zavzela Delavsko zbornico v Splitu. Pravzaprav so bili levičarji pri tem hudo prevarani tako od nacionalistov, kakor tudi od ORS-a. Delavsko zbornico so v resnici prevzeli nacionalisti v svoje roke in so v njej popolnoma zagospodarili. Ko so sedaj levičarji uvideli, da so pravzaprav dali pri vsej tej akciji samo priprego, se skušajo otresti odgovornosti, da so izročili delavsko ustanovo nasprotnikom in so sedaj

podali ostavke na svoje mandate.

Kakor pa se kaže, so nacionalisti na skupni listi postavili kot namestnike levičarskih mandatarjev — svoje ljudi, sebi pa — levičarje. Radi tega še vedno ni gotovo, kakšen uspeh bo rodila ostavka levičarjev.

Skupnost v ORS-u pa še kljub temu ni prestala, tako, da se bo pravzaprav tu šele pokazalo, kdo izmed zaveznikov bo koga izključil. Ker je centrala ORS-a odločno na strani nacionalistov, bodo najbrž tudi tu levičarji kmalu lahko uvideli,

da so bili izigrani.

To vseskozi nemogoče bratenje, ki ga je narekovala edino-le mrznja proti zdravemu razrednemu delavskemu gibanju, katerega predstavljajo organizacije, priključene Zedinjeni delavski strokovni zvezi, je moralo doživeti svoj polom. S tem pa se samo pospešuje uresničitev zahteve, katero so postavile svobodne delavske organizacije pred letom dni:

da se izvrše svobodne in pravilne volitve in s tem napravi konec veliki prevari nad dalmatinskim delavstvom,

za katero pa so v prvi vrsti odgovorni levičarji.

Levičarji so podali ostavke na svoje mandate šele ob zaključku zasedanja plenuma Delavske zbornice in s tem svojim postopanjem omogočili: da sklene proračun in nastavi tajnika ter nadaljuje svoje delo.

Izjava levičarjev glasi:

»Rezultat dela in izid glasovanja na tej skupščini nas ni iznenadil, ker nam je dobro znano, kako in s kakšnimi sredstvi se je v teku zadnjih dveh mesecev vse to pripravljalo. Radi preklica liste Zedinjene delavske strokovne zveze Jugoslavije pri volitvah v Delavsko zbornico se je položaj delavske marksistične grupacije poslabšal. Radi odstopa enajstoric članov izbranih na listi Strokovne

svetilk, ki sta si jih morala držati čisto blizu oči, če sta hotela kaj razpoznati. Nazadnje sta še premerila izkop po dolgem, počez in v višino in sta preračunala prostornino v kubične metre.

Ko sta se vrnila v rov, je vprašal inženjer:

»No, was ist?«

Paznik Štih mu je razložil:

»Najbolje bo, da tukaj končamo in izkop zasujemo, dokler se še da. Sicer pa itak ne bo veliko več notri, je že dvanajst metrov v globino. Kar je ostalo, pa skušajmo pobrati z južne strani.«

Če bi se inženjer ne bil sam prepričal o kritičnem in neznosnem stanju na izkopu, bi se bil gotovo protivil, tako pa mu ni kazalo storiti drugega, kot pritrditi.

Štih se je obrnil k rudarjem:

»Končajte in pospravite. Nočna zmena bo začela »zecat« (zasuvati).«

Paznik in inženjer sta odšla, rudarji pa so še enkrat šli na izkop, da poiščejo in zberejo svoje »špic-

zveze, se je zmanjšalo število delegatov od 40 na 29, s čemer je bilo tudi omogočeno, da je v Delavski zbornici zagospodarila popolnoma protidelavska stranka s fašističnim obličjem.

Radi različnosti osebnih interesov in povezanosti posameznih članov te okrnjene skupščine, se je moralo že v naprej pričakovati, da bo neznatna grupa delegatov pod silo razmer odobraval nezakonito delovanje večinske skupine upravnega odbora in finančne kontrole, kljub temu, da je dokazano, da ta skupina pri svojem delu v zbornici ne odloča po svoji volji, ampak se mora brez-pogojno pokoravati zahtevam tajništva prej omenjene politične stranke.

Ker pa je s tem nezakonitim delovanjem oškodovano dalmatinsko delavstvo v svojih z zakonom zagotovljenih pravicah in ker je s tem delom ogrožena tudi samouprava te delavske ustanove kot take, in so delavske zbornice v Jugoslaviji, ustanovljene z zakonom o zaščiti delavcev, kot razredne predstavnice delavcev in nameščencev, da ščitijo njihove gospodarske, socialne in kulturne interese, ne pa za to, da bi kakšna politična stranka preko njih izvajala svoje strankarsko protekcionistične cilje, izjavljamo:

Ker ne želimo in tudi ne moremo še nadalje nositi odgovornosti za delavstvo in nameščenstvu škodljivo delovanje te neodgovorne skupnice, in prepričani, da ta naš korak odobravaljo vsi dalmatinski delavci in nameščenci — polagamo s tem svoje mandate kot člani Delavske zbornice.

Odstopajoči se obračamo s tega mesta na vse ostale delavske zbornice v državi in na centralni sekretariat delavskih zbornic v Beogradu, z apelom, da nam z združenimi močmi pomagajo pri onemogočenju vsakega poizkusa fašiziranja naše delavske ustanove; z ozirom na to pa, ker radi naših ostavk postanejo nesklepčni in za delo neodgovorni vsi forumi delavske zbornice za Dalmacijo v Splitu, tako skupščina, upravni odbor, kot tudi finančna kontrola, jih prosimo, da izposlušajo pri g. ministru za socialno politiko in narodno zdravje, razpust preostanka članov skupščine delavske zbornice in razpis novih volitev.

Split, dne 17. septembra 1934.

Boban Vlado, delavec v cementni tovarni, Solin-Majdan; Mužina Ante, pekovski pomočnik, Split; Vrdoljak Josip, obalni delavec, Split; Butorac Božo, lesni delavec, Kotor; Cikatić Vicko, kurjač, olin-Sv. Kajo; Kalajdžić Đuro, natakari, Split; Granić Josip, brivski pomočnik, Split; Pakušić Dinko, obalni delavec, Dubrovnik.«

Oddvojeno od označenih delavcev je podal ostavko na svoj mandat tudi Lorenčini Ante, bančni uradnik iz Dubrovnika.

Militarizacija Italije

Italijanski ministrski svet je sklenil v torek, dne 18. t. m., da se uvede splošna predvojaška vzgoja za mladino od 8. do 21. leta starosti. Vzgojo bo vršila civilna fašistična organizacija. Odsluženi vojaki morajo še deset let po odsluženem roku vršiti vojaške vežbe. — Iz tega bi se dalo sklepati, da Mussolini ne misli prav resno na mir. Na drugi strani pa taka splošna militarizacija ne more biti blagoslov, ker profanira značaj vojske. Zdi se nam zaradi tega, da je zgražanje Francije utemeljeno.

ajzne» (koničaste železne kopače), grebače, kadunje in lopate in jih spravijo v rov v velik lesen zaboj, ki so ga lahko zaklenili in ki jim je služil v shrambo. Vsaka tovarišija je imela svojo številko in ta številka je bila vtisnjena tudi na njeno orodje, na katerega se je budno pazilo. Kajti, pogosto se je kak predmet izgubil, je zdrknil v kako luknjo, bil zasipan, ali se je zlomil in pokvaril. Kar je pri inventuri manjkalo, je morala vsa tovarišija solidarno plačati. V takih slučajih so si mnogi pomagali na ta način, da so skušali manjkajoče nadoknaditi od sosednjih tovarišij, kjer so to, kar so rabili, v ugodnem trenutku enostavno vzeli, da ne rečem ukradli, ker to se ni smatralo za krajo v pravem pomenu besede, ker se s tem ni nihče osebno okoristil, pač pa kot neke vrste zvičajna prefriganost. Zlasti nekateri so bili v tem oziru znani kot pravi dihurji in bilo je takih na vsaki zmeni. Radi tega je prišlo med rudarji včasih do srditih prerekanj in razračunavanj.

Če je komu kaj zmanjkalo, je

Vtihotapljanje Habsburžanov v Avstrijo

Če se tiho vtihotaplja v Avstrijo

V Avstrijo se polagoma vračajo Habsburžani. Evgen Habsburg že nastopa javno ob slovesnostih in monarhističnih prireditvah. Občine pa imenujejo Otona Habsburg po vrsti za častnega občana.

Monarhistični načrt je, da izvoli Evgena Habsburga za predsednika avstrijske države. Tu bi potem, ker je samec, pripravil pot Otonu na prestol.

S prireditvami in po časopisju prirejajo v Avstriji mnogo reklame za ta načrt. Prav te dni je bil članek v dunajskem listu, da se bo kopališče Ischl zopet poživel, ko se vrnejo Habsburžani v Avstrijo ter se bodo nedvomno prvotno naselili v tem kraju.

Kaj pravi k tem pripravam mednarodna politika?

Doma in po svetu

Novega ljubljanskega dnevnika ne bo? Pravzaprav je danes dnevnik ustnavljati jako težko, če ni milijonskega fonda v ta namen. Po vojni je bilo to mogoče, ker se je lahko »zaslužilo« s transakcijami ali tudi s subvencijami. V zadnjih letih se je pa riziko še povečalo, ker ljudje nimajo denarja ter se jako težko doseže potrebni kader naročnikov.

Jesenice in bednostni fond. V »Slov. Narodu« čitamo, da so Jesenice plačale v bednostni fond nad en milijon dinarjev, prejele so pa iz njega le 900 Din. Jesenice imajo nezaupljive, rodbine, ki so pomoči potrebne, a so prejele le majhen odstotek svojih prispevkov, ki so dotekali fondu iz ročnega dela in delavskega zaslužka. Jesenice imajo tudi nad sto upokojencev s prav majhnimi kronskimi pokojninami. Najprej podporo tistim, ki so se zanjo žrtvovali!

Velika kneginja Tatjana. Po Beogradu in drugod je strašila že dalje časa »ruska velika kneginja Tatjana«. Dostop je imela v boljše kroge. Sedaj je pri policiji priznala, da ni Tatjana. Ona in nje protektor dr. Krasovski sta si hotela na ta način prilastiti inozemska carska posestva. Oba sta bila odpravljena na avstrijsko mejo.

Macedonski voditelj Ivan Mihajlov, ki je ob razpustu macedonskih organizacij v Bolgariji ubežal pred aretacijo v Turčijo in je bil tam interniran, ne bo izročen Bolgariji. Na intervencijo neke tuje države (Turčija) so turške oblasti sklenile, da ga puste na svobodo. Mihajlov je izjavil, da odpotuje s svojo ženo v Italijo.

Beda v Trstu ni majhna. V Trstu je v letu 1933. prosilo pri občinski upravi za ubožno podporo 12.282 rodbin. Prošenj je bilo vloženih 38.653, od katerih je bilo 599 za sprejem v ubožnico, podpiranih je bilo 11.068 rodbin s 33.204 rodbinskimi

najprej šel na ogled po sosednih izkopih, da bi mogoče tam kaj našel svojega. Napram takim obiskom so bili rudarji precej nezaupni.

»Tukaj nimamo nič vašega. Najbrž bi ti sam rad kaj pri nas izmaknil.«

Če se na ta način ni nič našlo, se je eden od prizadete tovarišije podal zunaj v svojem prostem času v rudniško kovačnico, kamor se je nosilo v popravilo vse jamsko orodje in je tu pozorno preiskal, če se nahaja kje manjkajoči predmet s številko njegove tovarišije, kajti kljub sličnosti, je vsak rudar dobro poznal svoje orodje. Tisti, ki si je prilastil kak tuj predmet, je najprej skušal odstraniti z njega prvotno številko in jo zamenjati s svojo. Na razgretem železu se je stara številka lahko zaklepala in zasekala nova, na toporiščih so se stare številke odstružile in vžgale nove. Vendar je tak eksperiment dostikrat pustil za seboj vidno sled, iz katerega se je mogla domnevati prvotna lastnina.

(Dalje prihodnjic.)

V ogledalu

Ad. Zerkow (Polj.)

Beograjska »Politika« od 9. septembra t. l. je ponatisnila nek letak, ki ga je nek beograjski izletnik našel v Sloveniji in ga kot kuriozitetno izročil uredništvu. Letak ima tole vsebino:

»Vozni red za vožnjo v nebesa.

Odhod: Ob vsakem času.
Prihod: Kadar Bog hoče.
I. razred (ekspres): pogoj, popolnoma čist in brez greha, ali mučeniška smrt, ali izpolnjevanje evangeljskih zapovedi (prostovoljno uboštvo, večno devištvo, prostovoljna pokorščina duhovnim predstojnikom) do najmanjših podrobnosti.
II. razred (brzovlak): prava pokorščina, neomajna vera v Boga, izvrševanje dobrih del.
III. razred (osebni vlak): izpolnjevanje božjih in cerkvenih zapovedi, kakor tudi dolžnosti, ki jih nalaga poklic.
IV. razred (vozi le redkokdaj v izrednih slučajih): spokorjenje ob zadnji uri.

Pripombe.

1. Povratne vozovnice se ne izdajajo.
 2. Otroci, ki še niso pri pameti, se vozijo brezplačno, a samo tedaj, če se nahajajo v naročju matere svete cerkve.
 3. Sportniki in izletniški vlaki ne vozijo.
 4. Potniki se naprošajo, da ne nosijo s seboj druge prtljage, kakor edinole dobra dela, sicer lahko zamude vlak, ali pa znajo biti na predzadnji postaji (v vicalih), neprijetno zadržani.
 5. Vsaka potniška izkaznica mora imeti žig posvečujoče milosti božje...
- Z dovoljenjem škofijskega ordinarijata v Ljubljani z dne 31. marca 1934. leta, št. 1392.

Člani. Stalno podporo prejemajo 1604 osebe.

Pogreb Breškovskaje. V soboto se je vršil pogreb ruske revolucionarke Breškovskaje. Pogreb je bil manifestačna sožalnica. Nagrobni govor je imel njen prijatelj Kerenski. Pogreba so se udeležili tudi socialni demokrati, med njimi predsednik senata dr. Fr. Soukup. Pokojnica je bila pokopana na pokopališču v Chvalyju pri Pragi.

Španski klerikalci menijo, da se bliža njihov dan, zato je zahteval njihov politični vodja Gil Robles od predsednika Zamore, da odstavi Samperovo vlado in izroči vladne posle njemu. Tako enostavno to ne bo šlo. Levičarsko-marksistična fronta je vsekakor dovolj močna, da se lahko postavi klerikalnim monarhistom do roba.

Obsedno stanje je proglašeno v ameriški državi Georgiji, ker se je položaj v stavki tekstilnih delavcev zelo poslabšal. Podjetniki hočejo na vsak način vzpostaviti obratovanje v svojih tovarnah s pomočjo stavkorkazov. Z druge strani so pa stavkajoči delavci odločeni, upreti se temu in zasesti vse dohode k tovarnam. Zanašajo se še edino na posredovanje predsednika Roosevelta. Georgijska deželna vlada je odredila posebno koncentracijsko taborišče za one stavkajoče, ki bi bili dejansko posebno aktivni. V taborišču je že 200 štrajkujočih obojega spola.

Zagorje ob Savi

To in ono iz našega revirja

Rudnik namerava svoje apnenice radi pomanjkanja naročil zopet za nedoločen čas ustaviti. S tem se bo število naših brezposelnih povečalo za 44 oseb. Pri rudniku se čuje, da se namerava nekaj ljudi sprejeti v delo. Ali bi ne bilo pravično, če bi se pri tem upoštevalo predvsem družinske očete, ki so brezposelni brez pokojnine?

Kakor vse izgleda, bo letošnja zima v pogledu preskrbe za brezposelne še težja kot je bila lani. Treba bo, da bodo tisti, katerim je ta naloga poverjena, pravočasno ukrenili potrebno, ker zima je pred durmi.

Slišali smo, da je občinski proračun v okrnjeni obliki potrjen. Pravi jo sicer tako, konkretnega se pa nič ne izve. Je pač tako, da le eni vedo, drugim pa treba ni.

Sicer se pri rudniku dela precej redno in to vsled tega, ker se mnogo dela na pripravah.

Dogodki ob priliki gladovne stavke v revirjih. Brošura, v kateri je opisal s. J. Arh dogodke zadnjega mezdnege gibanja rudarjev pri TPD, ni mogla iziti, vrnila se je na tiskalnice. Razlog je bil v tem, da je bila preveč neprijetna.

Ljubljana

Delavci iz Ljubljane in okolice — pozor!

Na I. delavski kulturni dan v Mariboru bo vozil v nedeljo, dne 30. septembra posebni vlak po izredno znižani ceni za tja in nazaj za Din 53.50. Iz Ljubljane bo odhajal okrog 7. ure

Važna razprava za železniške delavce. V torek, dne 25. sept. se bo vršila ob pol 9. uri pri sreskem sodišču v Ljubljani razprava v tožbi železniškega delavca proti državnemu erarju radi odtegnitve 10% od delavskih plač, ki so bile odtegnjene 1. oktobra 1931 in 1. aprila 1932. — Razprava je izredno važna, ker delavstvo osporava zakonitost navede-

njih redukcij plač in zahteva za ves čas do maja 1933 povračilo odtegnjenih zneskov. O rezultatu bomo poročali.

Koncert delavskega glasbenega društva »Zarja« se vrši danes (v soboto) od 20. ure dalje v glasbenem paviljonu v Zvezdi, na kar opozarjamo vse delavstvo in prijatelje delavskega glasbenega društva.

Maribor

Mariborska delavska kulturna in sportska društva

prirede pod pokroviteljstvom »Strokovne komisije« v nedeljo, dne 30. septembra 1934 na igrišču D. S. K.

»Svobode« pri Magdalenskem parku svoj

I. delavski kulturni dan

Sodeluje 18 delavskih društev s 400 osebami.

Obisk te prireditve je napovedala tudi Strokovna komisija in »Svoboda« iz Ljubljane, Kranja, Ptuja i. t. d. Sodrugi in sodrugi bodo prispeli z posebnim vlakom.

Začetek ob 15. (3.) uri. Vstopnine ni!

Mariborski delavci!
30. september 1934 je **Vaš dan!**

Spominski znaki se dobivajo pri vseh zaupnikih! Naj nihče ne manjka! — Odbor.

Priključitev okoliških občin k Mariboru

Že več let se ugiba in razpravlja o tem, ako je potrebna priključitev okoliških občin k mestni občini. — Ugiblje in razpravlja se, čeravno je jasno, da je priključitev nujno potrebna tako iz gospodarskega, kakor iz političnega vidika. Delavstvo je priključitev že pred leti zahtevalo, ker se zaveda, da bodo velike občine pač lažje vršile svojo nalogo, kakor pa majhne podeželske ali predmestne občine. Vzemimo samo vprašanje brezposelnih, ki so v mestni občini bili deležni v zadnjih letih vsaj pozimi nekaj skromne podpore, potom mestne pomožne akcije, medtem ko so brezposelni v okoliških občinah (ako izvzamemo studenško občino) trpeli bač pozimi najhujše pomanjkanje. S priključitvijo okoliških občin seveda ne bo rešeno vprašanje brezposelnosti. Pomožne akcije tudi ne bodo odpravile tega socialnega zla. Vsega tega se v polni meri zavedamo, toda pribiti je treba, da se nekatere okoliške obci-

ne prav nič ne zavedajo dolžnosti do svojih brezposelnih občanov in občinskih revežev.

Stojimo tik pred novimi volitvami v mestne občinske uprave. Sedaj je najlepša priložnost, da se končno veljavno to vprašanje reši. Kakor čujemo so te dni v poštev prihajajoči faktorji razpravljali o tem vprašanju na posebni seji, ki se je vršila pri okrajnem glavarstvu. Kaj se je sklenilo na tej seji, nam ni znano. Občinski svet mestne občine je že svojčasno formuliral predlog, na katerem naj se vztraja. Občanom okoliške občine pa je itak zagotovljena v zakonu oblika neke upravne avtonomije. — Ako se bo sedaj vprašanje pogrešno rešilo, se bo ta napaka dala v prihodnjih desetletjih težko popraviti. V slučaju, da odločujoči faktorji niso na jasnem, kako naj storijo, predlagamo, da se izvede tozadevni plebiscit in s tem omogoči, da se občani svobodno izrazijo, ali so za priključitev ali proti.

Zopet pol milijona Din za razlike upokojencev

Zadnjič smo poročali, da je pred sodiščem v Ljubljani razpisana razprava v nadaljnjih tožbah železniških upokojencev in vdov proti železniški upravi radi izplačila razlik, na dan 6. oktobra. Med tem so bile direktiji dostavljene tožbe, ki so bile vložene do 6. septembra t. l. in je nato direktija takoj odredila izplačilo teh iztoženih razlik. Včeraj in predvčerajšnjim so ti upokojeni železničarji ter vdove in drugi dečiči že umrlih upravičenih »razlikarjev« dobili izplačane razlike za preostalih 70%, kakor tudi 5% obresti za 3 leta nazaj. Železničarji so dobili lepe zneske po Din 1.000.— do 5.000.—, eden je dobil na ta način celo Din 6.000.—, katere mu je direktija dolgovala z obrestmi vred od leta 1924 naprej. Skupno je direktija nakazala tem upokojenim železničarjem ta teden

okrog pol milijona Din.

Kam s šolarji v V. okraju? Vsako leto pred potekom šolskega leta se običajno v javnost pojavi vprašanje, kam s šolarji v V. okraju. Obe šoli na desnem bregu sta prenapolnjeni, o zgradbi novega šolskega poslopja pa še vedno ni duha ne sluha. — Upravičeno se prizadeti starši vprašujejo, če se morda polaga temu vprašanju tako male pažnje radi tega, ker se v V. okraju nahaja največ proletarskih otrok. Pričakujemo dejanj!

Delikatne preiskave v delavnici. Že precej časa so se vršile v delavnici drž. železnice v Mariboru temeljite preiskave o sabotažnih aktih pri popraviljanju vagonskih osi. Ugotovilo se je namreč, da so bili vagoni že popolnoma gotovi, ko pa bi morali iti v promet, se je naenkrat izkazalo, da so bili med tem od neznane tajne roke zlobno pokvarjeni in sicer pri najfinejših delih, kjer je zadostovala malenkost. Našli so tudi krivca, ki je baje nalašč nagajal na ta način svojim tovarišem, da bi jim škodoval v službi. Zgodilo se je to tudi pri salonskih vozovih. Napisani so bili dolgi zapisniki, ki so bili odposlani v Beograd, odkoder je bila zadeva končno odstopljena tukajšnji policiji, da temeljito preišče ozadje cele zadeve, ki vzbujajo razburjenje zlasti v gotovih nacijskih krogih.

Železničarji so zelo veseli tega uspeha, ki jim je prišel ravno prav pred nastopajočo zimo. Večina si je že takoj kupila toplo obleko in poravnala stare dolgove. Na ta način si železničarji lahko sedaj z razliko nekaj odpomorejo, medtem ko jim tisto plačevanje po kapljicah z 10% in 15% nič ne zaleže.

Vendar pa z gornjim plačilom tudi upokojeni železničarji še niso prejeli vsega, ampak se bo 6. oktobra še vršila razprava za 5% obresti od že vplačanih 3 obrokov razlik in za odtegljaje za fond.

Upokojenci, ki so vložili tožbe po 6. septembru t. l., pridejo pozneje na vrsto. Železničarji pa so enodušnega sklepa, upokojeni in aktivni, da zahtevajo odločno vsi brez izjeme takojšnje izplačilo celotne razlike z obrestmi vred, ker težko prislužena denar nujno rabijo bač sedaj ob začetku šole in pred nastopajočo zimo.

Smrtna kosa. Dijakon staro-katoliške cerkve g. Vinko Kovačič je minulo sredo preminul v tukajšnji splošni bolnici.

Na mariborskem trgu so se pojavili prvi kostanjari, ki zahtevajo nič manje kakor Din 8.— za liter kostanja. Primerno bi bilo, da jih mestno tržno nadzorstvo pouči, da je oduševstvo zabranjeno.

Letošnje štiri nove stavbe v mestu so većinoma že dograjene: tako trinadstropna hiša dr. Blankeja v Kopaljski ulici, trinadstropna hiša dr. Kristana v Tattenbachovi ulici, ki pa ni vogalna, kakor se je spočetka omenjalo in ostaja primerna zaokrožba vogala Tattenbachove in Kopaljske ulice še vedno odprto vprašanje. Tudi ulični trakt Guštinove palače, v katero se bo preselil Grajski kino, je že dozidan do vrha; te dni bodo dogotavljali še fasado, tako da bo palača z ulične strani to jesen gotova. Dvorišni trakt, v katerem bo dvorana za kino, bo pa dovršen šele prihodnje leto. Wögererjev hišni blok v Prešernovi ulici je napredoval do drugega nadstropja.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Celje

Shod lesnih delavcev se bo vršil danes (v soboto) ob 6. uri pri »Amerikancu« na Spod. Hudinji. To je važen protestni shod proti izredno slabim razmeram lesnih delavcev v Celju, zato pozivamo vse, da se ga udeležijo. Govornik iz Ljubljane. — G. Šribar, znan sociolog, predava v nedeljo pod okriljem Akademskega društva o »Socialnih vprašanjih«. — Predavanje se bo vršilo ob 10. uri zjutraj v Celjskem domu. Delavcem in nameščencem priporočamo obisk tega predavanja.

Kranj

Prijave za udeležbo na kulturnem dnevu v Mariboru oddajte takoj v društvenem lokalu Splošne delavske strokovne zveze, ali pri s. Franc Kerčču, odnosno poverjeniku »D. P.« s. Bajdu, vsaj do nedelje, 23. septembra. Iz Kranja bo vozil posebni vlak po izredno znižani ceni (Din 60.— tja in nazaj) točno ob 6. uri zjutraj.

Sestanki Splošne delavske strokovne zveze. Splošna delavska strokovna zveza priredi v Kranju in okolici te dni sledeče sestanke: v soboto, 22. sept. ob 17. uri na Gorenji Savi v gostilni »Sava«, v nedeljo, 23. sept. ob 7. uri zjutraj v Predosljah, v nedeljo, 23. sept. ob 15. uri v Senčurju. — Na vseh sestankih referira tajnik organizacije s. Jakomin o nalogah in ciljih organizacije ter položaju delavstva in njegovih zahtevah. — Dolžnost vseh organiziranih članov, kakor tudi vsega tekstilnega delavstva je, da se teh sestankov polnoštevilno udeležijo in še aktivneje delajo na izboljšanju svojega položaja in na jačanju organizacije.

Stavka v tovarni »Ika« v Kranju. V ponedeljek, dne 17. t. m. so začele stavkati delavke v tukajšnjem podjetju pletenin g. Adamiča. Že pred dvema mesecema je hotelo podjetje znižati že itak skrajno nizke plače, ter se je mezdno gibanje vleklo brez vsakega rezultata do sedaj in še ni prišlo do sklenitve kolektivne pogodbe.

Tombola v Kranju. Preteklo nedeljo smo imeli v Kranju tradicionalno gasilsko tombolo, na kateri se je zbralo gotovo 10 tisoč ljudi v nadi, da zadene, če že ne avto, pa vsaj kakšen manjši dobitek. Na tomboli so prevladovali revni sloji in marsikdo je bil med njimi, ki je žrtvoval zadnje dinarje za srečko, živel par dni v upanju, pa je bil na dan tombole še bolj razočaran, ker sreča njega ni izbrala. — Če žrtvuje delavstvo zadnje dinarje za srečko, potem mislimo, da je upravičen poziv vsem delavcem, da žrtvujejo borih par dinarjev tedensko za svojo organizacijo, saj I. razred ne stane tedensko niti toliko, kolikor je stala ena sama srečka za tombolo. Denar, ki se žrtvuje za organizacijo, ni izgubljen, marveč je v dobrobit celokupnemu delavstvu. Redek je delavec, ki si bo zboljšal svoj položaj potom sreče na tomboli, ker je dobitkov premalo, ako pa se bodo delavci zavedali svoje dolžnosti do organizacije in delavskega tiska, potem bodo v solidarnosti dosegli velike uspehe prav za vse. Zato naj bo vsak član razredne strokovne organizacije in naročnik »Delavske politike«.

Jesenice

Odtegljaj 1% izrednega prispevka k uslužbenskemu davku. Dasi je besedilo povsem jasno, se — kakor smo že večkrat poročali — posamezne davčne uprave države stališča, da mora delavstvo tudi plačevati ta novi davek. Veliko razburjenje je zavladalo na Jesenicah, ko je nedavno razglasila tovarna, da bo začela ta davek odtegovati in sicer za sproti in za nazaj. Delavske strokovne organizacije so se temu uprle, vendar zaenkrat še niso imeli uspeha. In tako je KID v torek, dne 18. t. m. odtegnila vsemu delavstvu ta 1% prispevek za tekoči mesec (avgust) in za april 1934. Ni bilo dovolj, da se je delavstvo jezilo nad tem, ker je sveto prepričano, da je bil odtegnjen proti jasnemu določilu zakona. Še hujše ogorčenje se ga je polastilo, ko je videlo, da tovarna niti tega davka ni pravilno zaračunala. Povsod je računala 1% od kosmatih prejemkov, namesto da bi odbila za vsakega davkoplačevalca po Din 400.— eksistenčnega minimuma in še za vsakega davkoplačevalčevega otroka po Din 100.—, torej da bi računala ta izredni prispevek samo od obdavčljivih dohodkov, ne pa od kosmatih dohodkov. Delavstvo, ki je bilo s tem prikrajšano pri dvomesečnem odtegljaju za vsakogar za Din 8.— in za vsakega otroka še po Din 2.—, bo storilo vse, da se mu prvič, če je že treba davek plačevati, ta davek računa pravilno — drugič pa, da se tega vsega davka sploh iznebi, kakor govori v tem smislu zakon sam jasno in nedvoumno.

Kolektivna pogodba jeseniškega delavstva izšla. Vsemu slovenskemu delavstvu so gotovo še v spominu hude borbe jeseniškega delavstva za novo kolektivno pogodbo. V spominu jim je gotovo tudi še uspeh, ki ga je doseglo delavstvo v tej borbi. In delavske strokovne organizacije so tedaj sklenile, da se delavstvu kot neobhodno potreben mentor (svetovalec) in vzpodbuditelj k nadaljnjemu delu preskrbi ta kolektivna pogodba, delo mnogih, mnogih dnevni in nočnih ur. trud in izdelek celega kolektiva delavskih zaupnikov in članstva v tisku, da jo bo imel vsak delavec pri roki, kadar bo treba kontrolirati ali pa celo braniti pred

delodajalcem ali komurkoli pravice, ki so z njo dosežene. In tako je na to vzbudilo izdala Kranjska industrijska družba na Jesenicah v samozaložbi to kolektivno pogodbo z dne 28. aprila t. l., s katero se — kakor čitamo to v naslovu — v smislu § 209 obrtnega zakona urejajo službeni odnosi delavstva, zaposlenega v tovarnah KID na Jesenicah in na Javorniku. Kolektivna pogodba je na finem papirju v obliki normalne osmerke. Obsega 116 strani in to 16 strani tkzv. splošnih določb ter 91 prilog akordnih, mezdskih in sploh tarifnih določb za dela posameznih obratov. Delo je menda prvo svoje vrste in priporočali bi vsem strokovnim organizacijam, ne le kovinarskim, da si knjigo nabavijo pri jeseniški podružnici SMRJ, ker bo vsem le v korist, če bodo imeli v svojem arhivu, predvsem pa pri sličnih akcijah kot vzgled in primer to jeseniško knjigo.

Velike gasilske slavnosti na Jesenicah. Gasilska četa KID na Jesenicah bo razvila v nedeljo, dne 23. t. m. svoj četni prapor z velikimi svečanostmi. Poleg običajnih bakljad, podoknic in sprejemov na kolodvoru se vrši ob pol 8. uri zjutraj v nedeljo v kinu Radio gasilsko predavanje s filmi, potem se vrši sprejod, blagoslovitev prapora ter blagoslovitev dveh motornih bridgal, popoldne pa vzorne vaje gasilcev KID na Jesenicah, zatem srečolov in velika ljudska veselica. Pri prireditvi sodelujejo vse tri jeseniške godbe na pihala. Prireditve se pa vrši ob lepem vremenu na Kovačevem vrtu poleg tovarniške kazine, sicer pa v spodnjih prostorih Delavskega doma na Savi in Kazine. Jesenice bo te dni gotovo posetilo mnogo gostov in bo promet na Jesenicah velik. O poteku proslave bomo še poročali.

Kino Radio na Jesenicah predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri pop.) veselo tonfilmsko opereto »Svobodno srce« z Gustavom Froelichom v glavni vlogi. Poleg zvočnega dnevnika

ka se predvaja prvič na Jesenicah krasna barvana zvočna Silly Simfonija »Božični človek«, kar je nekaj edinstvenega. Prihodnji spored: »Veseli svatje v Salzkammergut«.

Pluj

Plačaj! Tudi ti, ki si brezposeln, ki so hoteli dati otroke v meščansko šolo. Res so tisti, ki ne plačujejo predpisani znesek davka šolnine prosti, vendar sam vpis že stane mnogo, to pa radi tega, ker seokrat niti ni upoštevalo takse prostih uradnih potrdil, izdanih od mestnega načelstva, da je ta in oni kot brezposeln družinski oče v delu pri regulaciji Grajene in se mu od mezde ne odteguje noben davek. Kot rečeno, to letos ni veljalo, temveč je moral vsak prinesiti potrdilo davčne oblasti in tam plačati Din 26.—, ker baje za potrdila glede šolnine ni člena taks. zakona, po katerem bi bili nemanjčki takse prosti. Mogoče bi vzeli to zadevo v pretres tisti, ki delajo »za ljudski blagor« ..?

Ce si z naročnino v zastanku, jo poravnaj takoj! Pomisli, da se morajo delavski listi vzdrževati izključno z lastnimi sredstvi. ---

Ivan Vuk:

Tam, preko oceana...

Nekaj beležk iz razgovora s sodružico Kristino Turpinovo.

(Konec.)

Če so prireditve v duhu naše ideologije, skrbi ta agitacijski odsek, da je obisk polnoštevilen. Prodajamo vstopnice, za izdajo programov nabiramo oglase, samo da čim bolj materielno okrepimo prireditve.

»Kako pa se vam zdi današnji kongres 'Svobode'?»

sem jo vprašal. »Tisti način opozicije?»

»To ni nič slabega,« je rekla. »Kjer je življenje, je tudi kresanje misli. Tudi pri nas je tako. Le da način govorjenja, kakor je bil tu, ni prav nič sodružen. Nekaj obdolževati, nekaj kritizirati, a nič pozitivnega povedati, je pač le prikrivanje svoje lastne nesposobnosti ali nedelavnosti. Hotenje po delu ni zbiranje napak za kongres, nego njihovo kritiziranje, z namenom, da se popravi in odpravijo! Predsednik Štukelj mi je imponiral s svojim odločnim nastopom, to moram priznati. Tak je kakor naš Frank Zaitz. Brez omahovanja. Na takšnega predsednika se lahko človek zanesi. Kdor pa omahuje, kako bo vodil organizacijo? Čudno se mi je zdela tudi to, da je opozicija zahtevala pripust h kongresu nekoga, ki ni član. Vseeno, če je sorodna organizacija, a če ni povabljen, se ne more kar tako diktatorsko vsiljevati.«

»Saj smo vendar za demokracijo,« sem se nasmehnil.

»Smo,« je potrdila. »Ali pojem demokracije je širok in je treba tudi demokraciji nekoliko stisniti vrat, če hoče biti nerodno razposajena.«

»Ali imate tudi kakšno žensko gibanje?»

»Tega ni. Pač, klerikalci imajo nekakšno takšno društvo. Me proletarke se pa udejstvujemo skupno z moškimi sodruzi na skupni fronti. Saj cilj nam je itak skupen in če bo enkrat ta izvojevan, tudi takozvanega ženskega vprašanja ne bo več.«

»Ali delujete tudi v strokovnem pokretu?»

»Strokovni pokret je pri nas precej močan.«

O milijonski stavki tekstilcev in sorodnih strok ste itak čitali. Tudi o drugih stavkah ste gotovo vsaj nekoliko informirani. Jaz sem odbornica Unije slavninaric v Chicagu. Tri Slovenke smo v glavnem odboru naše unije (zveze). Lani, v mezdnem gibanju, smo dosegli lep uspeh — zvišanje mezd.«

»Pri nas razpravljajo sedaj

o minimalnih mezdah in o ekstenstnem minimumu.

Kako je s to rečjo pri vas?»

»Slišala sem že o tem. Jaz si od takega zakona ne obetam mnogo. Izboljšal tak zakon mezd ne bo, ker ne more. Ker če bi to res naredil, potem bi to več ne bilo kapitalistično gospodarstvo. Pri nas v Ameriki je bila tudi velika agitacija, da se naj zakon tak zakon, češ, tako se bo delavstvu pomagalo. Ko je bil zakon sprejet, so izgubili starejši delavci z večjimi mezdami, kakor jih je določal zakon, delo. Podjetniki so si pomagali z mlajšimi močmi, ki so jim plačevali samo zakonite mezde. Saj veste, kapitalist si že zna pomagati. Zakona na videz ne krši, a delavcu pa da vseeno občutiti njegove slabe strani, nikdar pa dobre.«

»Torej delavstvo mora stati na svojih lastnih nogah?»

»Kakor je rekel Karl Marx: 'Rešitev delavstva je v rokah delavcev samih'. Če si

pa delavstvo samo s svojo organizacijo noče pomagati, zakaj bi morali tisti, ki so st s kolektivnimi pogodbami in z organizirano pomočjo priborili večje mezde, te pridobitve žrtvovati samo za to, da bi drugi, ki jim ni do boja, nekaj dobili?

Kdor se boji boja, naj pa gleduje.«

Nasmehnil sem se in rekel:

»Kruta je ta beseda.«

»Nečloveško, dodajte,« je odgovorila. »Tako pravijo radi vsi, ki jim je srce polno sočutja in nič drugega. Plačevanje beraških mezd, nehigijski lokali v tovarnah, brezposelnost, zato, ker nočejo 40 urnega tednika, ker delajo z akordi in z nadurami, to pa ni kruto in nečloveško.«

»Torej po Vašem je edino pravilno do-seči izboljšanje mezd z razrednim bojem?»

»Da. S kolektivnimi pogodbami, z organizacijo, s solidarnostjo, z izobrazbo in vzgojo v delavski samozavesti. Vse drugo je le pomaganje škodljivcev organizacije v delavskih vrstah, kar more koristiti le buržuaziji.«

Za trenutek sva molčala oba. Kajti v teh besedah je bilo preveč resnice. Nato sem pa, da nekoliko krenem v drugo smer, vprašal:

»Življenje je pri vas lažje kakor pri nas, kaj?»

»Za tiste, ki delajo, da. Zaslužek ni samo kos kruha, nego si lahko privoščite tudi kaj več, kar človek poleg hrane, obleke in stanovanja še potrebuje.«

Kdor pa je brezposeln, za tega je pa strašno.«

»Kakor pri nas,« sem pripomnil.

»Če ne huješe. Tukaj je mezda res da naravnost beraška. Pa še to, kar zasluži človek, se kar izgubi. Denar se naravnost taja. To čutim zelo, dasi skromno živim. Ali tolike bede med brezposelnimi ni, kakor pri nas. Mogoče je ne vidim, a zdi se mi.«

»Kako to mislite? Saj je brezposelnost povsod strašna.«

»Gotovo. Samo nekje bolj, nekje manj.«

Pri nas, na primer, čuti javnost pri vsakem koraku, da so brezposelni, povsod sliši njih krik, demonstracije.

Tu pri vas čitam o brezposelnosti samo v časopisih. Ne vidim pa nikjer teh brezposelnih kot nekaj pojav bede. Zato se mi zdi, da je tukaj brezposelnim boljše kakor našim tam, preko oceana. Saj veste, vsak zakriči šele tedaj, ko je bolečina neznošna.«

Pogledala je na uro.

»Ne zamerite. Bilo bi še marsikaj, kar bi vas zanimalo. In ker že izprašujete, bi vam tudi povedala. Ali, kakor vidite, ura je pozna, autobus, s katerim se odpeljem domov na R. pri D., bo vsak čas odpeljal. Sicer pa iz tega, kar sem vam povedala, tudi vidite, da delamo, da smo z vami vred resnično ena armada, pa četudi nas dele meje in morja. Misel, duh in cilji so pri nas isti kakor pri vas, mi smo Svobodaši kakor vi, da rabim vaš izraz kulturnega delavskega gibanja.«

Spremil sem jo k avtobusu in ji stisnil roko:

»Družnost!« je pozdravila in avtobus je oddrdral.

Gledal sem za njo:

»Ali vas je več takšnih deklet in žena tam, preko oceana? Potem ste kakor žena, ki podpira hiši tri ogle... socialistični, proletarski hiši — zgradbi novega družabnega reda.«

Češke socialist. telovadkinje na Angleškem

Krasni uspehi sodružic

Pretekli petek se je vrnila s pariškim, brzovlakom v Plzen na Češkoslovaškem skupina desetih sodružic telovadkinj Zveze delavskih telovadnih udruženj v Pragi, ki so napravile telovadno turnejo v mesto Dorchester na Angleškem. Tam so bile velike telovadne slavnosti angleškega delavstva ob priliki proslave stoletnice ustanovitve delavske strokovne organizacije v tistem mestu. Češke sodružice so dosegle krasen uspeh in je bila njihova turneja velik telovadni in družabni triumf. Tekom šestih dni so nastopile petkrat, medtem enkrat tudi v londonskem klubu Čehoslovakov. Na-

stanjen so bile po rodbinah angleških sodrugov, ki so jim izkazovale z vso ostalo javnostjo največjo pozornost in gostoljubnost. Na Češkem poslaništvu v Londonu so izrekli delegaciji sodružic iz Prage še posebno zahvalo za velik propagandni uspeh, ki so ga dosegle sodružice s svojimi nastopi v korist Češkoslovaške pred angleško javnostjo. Požrtvovalnim dekletom so pripravili na povratku v Češkoslovaško republiko krasne sprejeme. To je bila že četrta ekskurzija češke delavske telovadne zveze v inozemstvo in bi bilo samo želeti, da obiščejo čimprej tudi Jugoslavijo.

Strokovni pokret

Sestanek čevljarjskih pomočnikov. V četrtek, dne 20. t. m. se je vršil v dvorani Delavske zbornice sestanek čevljarjskih pomočnikov, ki je bil lepo biskan. Na sestanku sta poročala s. Vidovič in s. Jelen, ki sta se podrobno bavila z obupnim položajem čevljarjskih pomočnikov. Navzoči so sklenili, da si bodo zgradili močno strokovno organizacijo, ki jih bo ščitila pred izkoriščanjem in s pomočjo kolektivnih pogodb skušala izboljšati njihov položaj.

Književnost

Knjiga »Mariborske slike« v čeških listih. O priliki Mariborskega tedna je izdala naša »Ljudska tiskarna« lepo propagandno knjigo o mestu Mariboru z naslovom »Mariborske slike«. O knjigi je objavil znan prijatelj Slovencev, češki urednik g. J. K. Strakaty iz Prage v dnevniku »Narodni listy« v Pragi obširnejše poročilo v kulturni rubriki. G. Strakaty našteva podrobneje vsebino člankov te knjižice in poudarja, da bi bilo umestno, če bi se ta publikacija izdajala tudi prihodnja leta ter postala na ta način slika krajevnega mariborskega razvoja in udejstvovanja. G. Strakaty stalno zasleduje slovensko javno in kulturno življenje in poroča o njem v čeških listih.

Za Nobelovo nagrado je predložen književnik Karl Ossietzky, bivši izdajatelj marksistične revije »Die Weltbühne« v Berlinu, ki ga nacijski socijalisti že poldrugo leto drže v koncentracijskem taborišču. Predlagala ga je mladinska sekcija londonskega Pen-kluba, v sporazumu s Pen-klubi v Franciji, Španiji, Čehoslovaški, Švedski in Norveški.

PET KNJIG

izda letos Cankarjeva družba svojim članom. In sicer:

1. Koledar Cankarjeve družbe za leto 1935.
2. Beer: Zgodovina socialnih bojev, I. knjiga.
3. Beer: Zgodovina socialnih bojev, II. knjiga.
4. Pavel Nizovoj: Ocean, ali kakor je pravi ruski naslov: Pod severnim nebom.
5. Ivan Molek: Sesuti stolp.

Sodrug, sodružica! Ali si že član Cankarjeve družbe? Glej, pet knjig bo letos izšlo in to vse samo za 25 dinarjev članarine. Če pa hočeš samo štiri knjige, pa plačaj 20 Din. Ne odlašaj, ker v začetku oktobra se bodo že knjige razpošiljale in bodo zelo lepe in poučne, pravi tvoj prijatelj.

Mariborsko gledališče

Samo še do danes 22. t. m. se lahko prijavite za abonenta mariborskega Narodnega gledališča! Zato pohitite, da dobite še dober sedež! Letos je za abonma izredno mnogo zanimanja, kar ni prav nič čudnega, saj si prilhrani gledališki obiskovalec kar 50% na vstopnini, če se abonira. Kdor pa se neče vezati na dneve abonmana in na dela, se lahko abonira na blok, ki se prav tako plačuje v sedmih obrokih, opravičuje pa obisk gledališča pri 22 poljubnih predstavah in ob poljubnih dnevih.

CENE GOVORE!

Zimski plašči za dame že od Din 240*
 Obleke za moške . . . že od Din 170*
 Obleke za fante . . . že od Din 60*
 Nepremočljivi Hubertusi
 za dame in moške . Din 320*
 Nepremočljivi Hubertusi
 za fante Din 260*
 Nepremočljivi Hubertusi
 za otroke Din 160*

Dosežen je naš cilj — Oblekli smo vse ljudi dobro in poceni!

Prepričajte se o vsem brezobvezno v naših prodajalnah

TIVAR-OBLEKE